

INTERNAȚIONALE

Cum văd avocații francezi viitorul profesiei de avocat?¹

Consiliul Național al Barourilor din Franța (CNB) a realizat o consultare a avocaților cu privire la viitorul profesiei de avocat; o primă consultare desfășurată la sfârșitul anului 2018 a făcut posibilă cunoașterea priorităților profesioniștilor, iar pe baza acestor rezultate, grupurile de lucru au elaborat 40 de propuneri împărțite în patru teme (identitatea avocatului, calitatea serviciului, competitivitatea cabinetelor și unitatea profesie).

1 – IDENTITATEA AVOCATULUI

PROPUNERI:

1. Instaurarea dreptului la o consultație prealabilă din partea unui avocat pentru orice persoană eligibilă pentru asistență juridică.

Imaginea avocatului este intim legată de drepturile la apărare, fie individuală sau colectivă, fie că domeniul său de intervenție este sau nu juridic. Această identitate este puternică și legitimă. Instaurarea unei consultații prealabile oricărui proces accesibil în special celor ale căror condiții de trai le interzic să se considere „subiect de drept”, va întări această identitate socială. Consultația prealabilă, rezervată persoanelor eligibile asistenței juridice, în afara funcției sale reglementatoare, va oferi publicului o primire personalizată din partea unui avocat instruit pentru o consultație specializată. Aceasta va garanta, conform formulei lui Paul BOUCHET, fiecărei persoane un tratament de „o demnitate egală”, și va contribui la siguranța drepturilor.

2. Instituționalizarea locului avocatului în cadrul funcționării juridicilor printr-o reformă a codului organizației judiciare.

Înlocuirea la fiecare doi ani a Decanului și înlocuirea șefilor juridicilor, fie ai sediului sau ai parchetului, slăbesc continuitatea coerenței relațiilor dintre barou și juridicii.

Puterea dată pentru prima dată juridicilor de a organiza contenciosul în cadrul Palatelor de justiție și separarea relațională impusă de mecanica SAUJ (Serviciul de Primire Unic pentru persoanele ce răspund în fața legii), impun instituirea relațiilor între barou și șefii de juridicii și grefe.

Consiliul de administrație a juridicilor permite profesiei să fie prezentă la acesta, dar perimetrul acesteia este destul de restrâns.

3. Redactarea imperativelor de funcționare a profesiei opozabile ansamblului juridicilor pe teritoriul național.

Pentru ca preocupările profesiei și valorile pe care aceasta le apără să fie înțelese, acestea trebuie scrise în prealabil de profesia însăși. Aceste elemente trebuind să fie adaptabile în funcție de particularitățile fiecărui barou.

¹ <https://www.lemondedudroit.fr/institutions/64526-avenir-profession-avocat-40-propositions-vote-avocats-eleves-avocats.html>

Mai mulți subiecți ar putea fi preocupați de exemplu:

- Conceperea palatelor de justiție și a altor locuri de exercitare
- Accesul și circulația în cadrul localurilor atât pentru public cât și pentru avocați
- Funcționarea activității jurisdicționale

4. Impunerea ca o condiție de înscriere pe tablou utilizarea adresei de e-mail „@avocat-conseil.fr”.

Secretul profesional acoperă ansamblul schimburilor între avocat și clientul său oricare ar fi suporturile: telefonice, prin e-mail, documente în format pe hârtie sau nu. Dacă ne gândim evident la protecția necesară a secretului profesional cu privire la un serviciu de anchetă penală sau administrativă, suntem mai puțin atenți la exercițiul avocatului în afara acestor ipoteze. Or, avocații din ziua de azi folosesc mijloace de comunicare nesecurizate și în special adresele de mail. Utilizarea unei adrese securizate, ca de exemplu „avocat-conseil.fr” stabilită de profesia sa, trebuie considerată o obligație deontologică cu același titlu ca exercitarea profesiei în localuri profesionale adaptate și conforme cu privire la secretul profesional.

5. Interzicerea, cu riscul nulității, a transcrierilor și comunicărilor corespondențelor decanului în exercitarea funcției sale.

Evoluția rapoartelor între avocați și clienții acestora, exigența crescută a controlului calității prestației avocatului, complexitatea constantă a normelor juridice ale fondului dreptului cât și al procedurii, solicită instaurarea de protecții specifice pentru exercițiul profesional care permit avocatului să beneficieze de garanția confidențialității. În acest sens, secretul profesional trebuie să fie absolut în toate corespondențele decanului cu un avocat, în cadrul exercitării funcției sale.

6. Însoțirea printr-o modificare legislativă, a actului avocatului emis într-un mod alternativ de forță executorie și de semnătura electronică.

Acordul emis al modului alternativ ce soluționează diferendul nu beneficiază în prezent de un regim juridic unificat și dispozițiile ce acordă drepturi sunt supuse, pentru a avea o forță executorie, omologării judiciare chiar dacă obiectivul urmărit de lege, prin promovarea MARDS este de favoriza dejudiciarizarea. Pentru a îndeplini obiectivul legislativ și a oferi clienților noștri condiții de confort și siguranță trebuie acordate forță executorie și semnătura electronică.

7. Crearea unui centru de mod alternative de soluționare a conflictelor de către barou.

Promovarea acestor moduri alternative va duce la apariția de oferte în domenii extrem de variate. Profesia este deja prezentă în cadrul federațiilor, asociațiilor și centrelor de mediere în special. Ambiția este de a oferi publicului un spațiu vizibil și proximitate. Gestiunea Ordinală va duce o politică de acces la drept (extensie a Asistenței juridice, a Palatului de Justiție) va construi parteneriate locale.

Avocatul certificat sub protecția și organizarea ordinelor va aduce o vizibilitate pentru public și pentru profesie în acest câmp de activitate.

8. Integrarea în formarea universitară a modulelor de inițiere în profesia de avocat.

Formarea universitară nu permite studenților să aibă o viziune pertinentă asupra profesiei (nicio noțiune de deontologie, nicio experiență a jurisdicțiilor, de inițierea în tehnicile oratorice, experiență de exercițiu colectiv, de conștientizare a tehnicilor de negociere). Dacă profesia nu poate suporta de una singură costul examenului de admitere, aceasta trebuie să obțină de la facultate adaptarea învățământului său la profesie, pentru a mări calitatea candidaților și de a evita candidaturile din lipsă, sau din oportunism; obiectivul fiind de a face mai aspre condițiile de admitere în profesie și de a lupta împotriva clientelismelor.

9. Organizarea unui examen de admitere național la școlile de drept, descentralizate în 4 până la 6 centre regionale, cu o corecție națională pentru a satisface exigențele de egalitate și de calitate.

Reforma ce creează un sistem național de admitere la școlile de drept nu și-a atins obiectivele, având în vedere că nu este însoțită de un sistem corecțional național, totalitatea testelor fiind corectate la nivel local ceea ce a creat o disparitate a tratamentului în rândul candidaților. De

ceea este imperativ să se efectueze o corecție națională atât de avocați cât și de cadre universitare. Numai creând centre de examen descentralizate vom favoriza această egalitate între toți candidații.

10. Înscrierea în legea din 31 decembrie 1971, ce reglementa exercitarea profesiei de avocat, a definiției consultației juridice.

Legea din 31 decembrie 1971 acordă profesiei de avocat o rezervă de activitate pentru exercițiu principal al consultației juridice, cu toate acestea fără a o defini. CNB (Consiliul National al Barourilor) a propus o definiție a consultației juridice ce preia termenii jurisprudenței dar cu precizarea acestora. O definiție legală va clarifica sfera de intervenție a Legal Tech cu privire la profesioniștii dreptului și a experților-contabili, și va permite lupta mai eficientă împotriva cabinetelor de consultanță și a actorilor de intermediere între profesioniștii dreptului și public care, sub acoperirea prestațiilor licite, furnizează în realitate, consultații juridice fără autorizație.

2 – CALITATE PRESTAȚIEI

PROPUNERI:

1. Întărirea profesionalismului punând la dispoziție o alternanță între învățatură și experiența profesională cu scopul de a înlesni accesul la profesie și la antreprenoriat a avocaților elevi.

Dacă trebuie reafirmată necesitatea unei **baze comune solide** prin caracterul său practic în **deontologie cât și în procedura civilă și penală**, școlile trebuie să poată propune un program:

- adaptat nevoilor de competențe a zonei lor geografice
- utilizat și îmbogățit de o abordare pedagogică ce însoțește dezvoltarea unui comportament indispensabil unei profesii performante: luarea cuvântului, gestiunea proiectului, cultura digitală, antreprenoriat, negociere, management
- adaptat unei prime experiențe în cabinet, în întreprindere, în jurisdicție, în cercetare... sau oricărui alt proiect ce se încadrează unui parcurs de construcție a competențelor așteptate, validat împreună cu elevul avocat din momentul pre-admiterii sale

2. Dezvoltarea clinicilor juridice, cu sprijinul barourilor și în sinergie dacă este posibil cu incubatoarele, pentru a întări formarea, învățarea și profesionalismul avocaților elevi și studenților.

Dezvoltarea de clinici juridice ca incubatoare este o oportunitate pentru profesie:

- Este vorba de o seră de tineri practicanți motivați
- Este vorba de o potențială resursă a barourilor, fie că sunt de primire sau mai îndepărtate
- Este locul de detectare, prin intermediul unei încadrări corespunzătoare, a studenților susceptibili de a se alătura profesiei și pe care îi putem face să conștientizeze deontologia și valorile avocaților
- Este un mod de a valorifica imaginea de marcă a profesiei și de a întări contribuția în cadrul societății civile

3. Implementarea, în prelungirea obiectivului de profesionalism, a unui program de patronaj „baroul foarte tânăr” de la admiterea în școală și până la debutul exercițiului profesional.

Implementarea acestui program de patronaj „avocat foarte tânăr” la nivelul fiecărui barou ar avea ca obiectiv:

- de a ajuta și însoți tinerii confrăți în pregătirea lor pentru exercitarea profesiei, în special formalitățile administrative ce trebuie îndeplinite
- de a favoriza integrarea lor în cadrul baroului.

Astfel ar fi facilitată tranziția lor de la statutul de avocat elev la exercitarea profesiei.

4. Crearea și implementarea unui pașaport de competențe al avocatului care să preia toate informațiile cu privire la formarea sa inițială, activitatea sa și formările profesionale.

Pașaportul de competențe are drept obiectiv permiterea oricărui avocat de a beneficia de o unealtă care să înglobeze toate informațiile cu privire la parcursul său universitar, formarea sa inițială, stagiile sale, activitatea sa profesională și acțiunile de formare continuă.

Accesul la o specializare, mobilitatea și eventual reorientarea profesională vor fi astfel facilitate.

5. Crearea și implementarea unei structuri specifice profesiei în vederea propunerii unui bilanț al experiențelor profesionale și competențelor, și ajutării avocaților în a avea o reflecție asupra exercițiului lor profesional, asupra dezvoltării și adaptării activității lor evoluției profesiei.

Numeroși confrăți părăsesc profesia și uneori primii ani de exercițiu. Într-un mod mai general, avocații nu au mijloacele de a realiza o reflecție asupra exercițiului lor profesional, asupra dezvoltării și adaptării activității lor la evoluția profesiei. În aceste condiții, a face un bilanț se poate dovedi esențial. Structurile existente (Forțele de muncă, APEC (Asociația de angajare a cadrelor)) nu sunt adaptate profesiei noastre.

6. Favorizarea accesului la specializări și reducerea la doi ani a perioadei de practică profesională pentru a putea avea pretenții la o mențiune de specializare punând și mai mult în valoare formarea și diplomele deja obținute.

Numărul de avocați titulari cu una sau mai multe mențiuni de specializare este mic raportat la numărul de avocați (în jur de 10%). Încurajarea specializării avocaților ne va permite să ocupăm un loc la alegere într-un context de concurență cu alte profesii.

Propunerea vizează încurajarea obținerii unei mențiuni de specializare reducând termenul de a avea pretenții la aceasta la 2 ani (în loc de 4 în prezent), fără reluarea în calcul a exigenței de justificare a unei practici profesionale, a unei stăpâniri și a unei cunoașteri a domeniului de specializare.

Ar fi luate mai mult în calcul diplomele deja obținute și formările deja urmate valorificându-le și fiind și mai exigenți în timpul celor doi ani de practică profesională în ceea ce privește formarea continuă.

7. Stabilirea de obiective precise în contractul tip de colaborare liberală justificând alegerea recurgerii la o colaborare liberală mai degrabă decât la o colaborare salariată.

Aceste obiective ar permite clarificarea relației între părți și responsabilitatea fiecăruia cu privire la alegerea și executarea contractului de colaborare liberală.

Instaurarea acestei clauze va interzice recurgerea la contra-scrisori.

Exemple:

- Pentru colaborator:
 - favorizarea condițiilor de dezvoltarea a unei clientele personale
 - libera dispunere de timpul său pentru a dezvolta o legaltech (tehnologie juridică)/sau pentru a urma o formare (Master, DU (Diplomă universitară)...)
- Pentru cabinet:
 - răspunde de dezvoltarea cabinetului
 - perspectivă de asociere
 - asigurarea progresivă a transiterii unei clientele...

Obiectivele putând evolua, în special la începerea întâlnirilor periodice, co-contractanții vor trebui să le actualizeze printr-un act adițional supus Ordinului.

8. Instaurarea unui control a posteriori de către Ordine a condițiilor de executare a contractului de colaborare liberală.

Consiliul Ordinului efectuează deja un control a priori al contractelor de colaborare. Este vorba de a i se acorda acestuia puterea de a verifica a posteriori condițiile executare a contractelor de colaborare, în special desfășurând controale și asigurându-se de eficacitatea caracterului liber al colaborării.

9. Armonizarea duratei concediului de paternitate în cadrul profesiei stabilind-o la 4 săptămâni, acestea putând fi repartizate pe durata unei perioade de 6 luni de la nașterea copilului.

În prezent, R.I.N. (Regulamentul Intern Național) prevede în articolul său 14.5.1 că: „Colaboratorul liberal are dreptul să suspende executarea colaborării sale în termen de **unsprezece zile consecutive**, durată prelungită la optsprezece zile consecutive în cazul de nașteri multiple. Această perioadă de suspendare **începe în cele patru luni următoare nașterii copilului.**”

Alte barouri prevăd perioade mai avantajoase, și anume 4 săptămâni.

Se va conveni modificarea R.I.N. în acest sens, în preocuparea alăturării la progresul social și alinierii, și conceperea unor modalități de creștere a copiilor în viitor.

10. Instaurarea în R.I.N. a dreptului la deconectarea pentru avocații colaboratori.

Dezvoltarea pieței dreptului și a competiției crescute, combinate cu marea difuziune a uneltelor numerice, poate antrena derivate.

Pentru mai multă etică, responsabilitate și pentru a depăși cultura „timpului trecut”, este necesară dezvoltarea unui dialog constructiv în jurul regulilor de viați deontologică ca profesioniști și convenirea:

- Unui aranjament al dreptului la deconectare compatibil cu activitatea concepută
- Unui control și unui acompaniament luminat în cadrul relației tripartite între colaborator, Rodin și asociații structurii de primire
- Unei informări a referenților asupra eventualelor comportamente deviate la fel ca discriminările, inegalitățile, imposibilitate dezvoltării unei clientele personale și nerespectarea dreptului la formare profesională.

3 – COMPETITIVITATEA CABINETELOR

PROPUNERI:

1. Conferirea de forță executorie ordonanțelor de taxare ale decanului.
2. Fixarea unei taxe TVA la 5,5% tuturor onorariilor de avocat.
3. Permitearea deschiderii capitalului social al cabinetelor de avocat minoritar altor actori în afara profesiilor juridice, judiciare și a cifrei, distingând deținerea de capital de guvernarea efectivă independentă de cabinet.

Deschiderea capitalului social al cabinetelor de avocați către terți ar permite ca profesia să rămână competitivă. Cabinetele ar putea beneficia de importate mijloace pentru a asigura dezvoltarea activității lor, dar și pentru a rivaliza cu tehnologii juridici și experții contabili care beneficiază deja de acest tip de finanțare.

4. Permitearea unui nou mod de exercițiu a profesiei de avocat în întreprindere cu garanții de independență și confidențialitate și fără posibilitatea de a pleda.
5. Autorizarea remunerăției facilitării de afaceri
 - a. Între avocați;
 - b. De la avocat către terți cu condiția ca acel comision perceput să fie remunerăția unei misiuni conexe și accesorii activității de avocat;
 - c. De la terți către avocat, în cadrul propriei lor activități accesorii
6. Permitearea remunerăției avocatului exclusiv raportat la rezultatul obținut, în special în cazul în care exigibilitatea creanței este incontestabilă.

Exemplu: indemnizarea victimelor accidentelor de circulație.

7. Dematerializarea cabinetului de avocat permițând o domiciliere permanentă în cadrul ordinilor sale.
8. Elaborarea unei grile de cotizații ordinale care să fie proporțională cu veniturile avocatului.
9. Permitearea avocaților de a se prezenta în fața jurisdicțiilor de primă instanță și apel pe ansamblul teritoriului național.

10. Scutirea indemnizațiilor vărsate cu titlu de asistență juridică de impozitul fiscal și cel puțin de supunerea taxelor sociale în limita plafonului.

4 – UNITATEA PROFESIEI

PROPUNERI:

1. Alegerea tuturor membrilor CNB cu vot universal direct prin scrutin de listă proporțional:

a. în cadrul unui colegiu electoral unic compus din ansamblul avocaților francezi

b. în cadrul unui colegiu electoral împărțit în două circumscripții geografice (Paris/provincie)

c. în cadrul unui colegiu electoral împărțit în circumscripții regionale

Cu scopul creșterii reprezentativității instituției, s-a propus alegerea tuturor membrilor săi cu vot universal direct. Un dispozitiv de apanaj va putea fi conceput în cadrul listelor cu scopul garantării prezenței reprezentanților micilor barouri. Prezența aleșilor ce dispun de o experiență ordinală va putea fi garantată prin constituirea unei liste ad-hoc. Decupajul geografic actual Paris/provincie va putea fi fie suprimat profitului unei circumscripții naționale, fie divizat în circumscripții de dimensiuni mai restrânse (eșalon regional).

2. Alegerea președintelui CNB cu vot universal direct

Alegerea președintelui CNB de ansamblul de avocați francezi îi va conferi o foarte puternică legitimitate și va întări de asemenea ponderea politică a profesiei pe lângă puterile publice în special. Finanțarea campaniei electorale va fi strict încadrată pentru a garanta egalitatea mijloacelor între candidați.

3. Suprimarea vicepreședinților de dreptul de decan al Parisului și de președinte al Conferinței Decanilor

Din momentul în care membrii CNB vor fi aleși cu vot universal direct, toți componenții profesiei sunt susceptibili de a-și alege reprezentanții, inclusiv instituțiile ordinale. Nu pare necesar în aceste condiții să li se rezerve acestora un loc de drept.

4. Înscrierea în lege a faptului că CNB este singura instanță reprezentativă a profesiei de avocat

Pentru a putea fi auzită profesia trebuie să se exprime într-o singură voce. Acest rol nu poate fi atribuit decât instanței naționale, în cadrul căreia sunt reprezentați toți componenții profesiei. Se propune deci completarea articolului 21-1 al Legii nr. 71-1130 din 31 decembrie 1971 cu scopul introducerii următoarei mențiuni: „CNB, instituție de utilitate publică având personalitate juridică, este **singurul** însărcinat să reprezinte profesia de avocat în special în fața puterilor publice”.

5. Crearea unui ghișeu de acces numeric unic pentru toate organismele tehnice ale profesiei

Multiplicarea organismelor tehnice ale profesiei afectează lizibilitatea acțiunii lor și fac uneori dificil accesul la serviciile lor. Crearea unui ghișeu numeric unde avocat ar putea să acceseze ansamblul conturilor sale on line plecând de la o autentificare unică ar permite facilitarea acestor sarcini administrative și astfel întărirea eficacității organismelor sale.

6. Ajutarea la diversitatea reprezentării prin crearea unui statut de ales

Pentru a permite unui număr mai mare accesul la funcțiile electivă, trebuie prevăzute diverse măsuri concrete menite să limiteze impactul exercițiului mandatului asupra exercițiului profesional al celor aleși: despăgubire sau remunerație, interdicția de a rezilia contractul unui colaborator pe perioada mandatului său.

Asigurarea de către ordine a regulamentului de cotizare la CNB datorată de ansamblul membrilor săi

S-a propus ca CNB stabilește în fiecare an suma cotizației per avocat și efectuează un apel al sumei globale datorate de fiecare barou pe lângă Ordine, cu însărcinarea acestora să debiteze resursa necesară pe lângă avocații înscriși în circumscripția lor.

7. Deschiderea avocatului din momentul înscrierii sale pe tabloul avocaților a unui spațiu de muncă numeric personal cu activarea profilului sau pe platforma „avocat.fr”.

Din momentul înscrierii sale, fiecărui avocat i se va aloca un spațiu personal accesibil prin cheia sa RPVA (Rețeaua Privată Virtuală a Avocaților), unde vor fi adunate ansamblul resurselor numerice puse la dispoziția sa de CNB (e-barou, act avocațial, cloud privat, alegeri profesionale, acces la organisme tehnice). Profilul său va fi activat automat pe platforma „avocat.fr”, primul legaltech din Franța și protecția de excelență contra prestatorilor care sunt avocați care concurează ilegal activitatea avocaților suportând restricțiile de reglementare. Va fi garantată interoperabilitatea acestui dispozitiv cu diferite sisteme de exploatare.

8. Permitea comisiei Regulilor și Uzanțelor CNB de a asigura conferirea unui caracter restrictiv anumitor opinii deontologice ale sale în urma votului adunării generale

Dacă CNB este însărcinat cu unificarea regulilor și uzurilor profesiei, acesta nu poate în prezent să asigure eficiența. De fapt, opiniile deontologice oferite de comisia Reguli și Uzuri în urma interogării decanilor nu prezintă un caracter consultativ. Se propune deci ca anumite din aceste opinii, după cum consideră comisia oportun, să poată obține un caracter restrictiv după ce au fost supuse votului adunării generale.

9. Asigurarea de către CNB a recensământului și publicării, în urma anonimizării, a deciziilor date de consiliile regionale de disciplină

Nu există în prezent nicio centralizare a deciziilor date de consiliile regionale de disciplină, ceea ce produce pe plan național importante disparități de jurisprudență. Se propune deci dotarea profesiei cu o bază de date a deciziilor disciplinare, păstrată de CNB și accesibilă tuturor avocaților în urma anonimizării.